

SOSYAL BİLGİLER

4.SINIF

3. Ünite: Yaşadığımız Yer

Yönümüzü Buluyoruz :

Çevre, insan ve diğer canlıların içinde yaşadığı ortamdır.

Yaşadığımız çevreyi tanıyıp bilirsek işlerimizi daha kolay ve çabuk görürüz. Çevremize uyum sağlamamız kolaylaşır. Oyun, spor alanları, alışveriş, eğlence alanları yakın çevremizde bulunan yerlerden bazılarıdır.

Çevremizde bulunan yerleri ya da nesnelerin yerini tanımlamak için adres bilgilerinden yararlanılır. Bu yerlerin ya da nesnelerin kendimize göre konumunu da yönlerle ifade ederiz.

Yönler

Yön, bulunduğumuz noktaya göre bir yerin bulunduğu taraftır. **Coğrafi yönler**, Güneş'in doğuşuna ve batışına göre düzenlenmiştir. **Ana yönler**; doğu, batı, kuzey ve güneydir. Doğu, Güneş'in doğduğu, batı ise Güneş'in battığı yöndür.

Ara yönler; kuzeydoğu, kuzeybatı, güneydoğu ve güneybatıdır. Komşu ana yönler arasında 90°lik, ana yönler arasında da 45°lik bir açı aralığı bulunur.

Yönler, günlük hayatta özellikle coğrafya ve denizcilikte kullanılır.

Yön Belirleme

Çeşitli yöntemlerle yönümüzü bulabiliriz.

Pusula ile Yön Belirleme

Yön bulmanın en kolay ve en doğru şekli pusula kullanmaktır. Pusula, saate benzer, ortasında hareketli bir ibre bulunur. Bu ibrenin renkli ucu her zaman kuzeyi gösterir. Pusuladan yararlanırken onun yatay durumda olmasına ve yakınında pusulayı etkileyecek bir maddenin (demir gibi) bulunmamasına dikkat edilmelidir. Pusula, çok eskiden beri kullanılmaktadır. Batıda pusulanın bulunması coğrafi keşiflere ve yeni kıtaların bulunmasına neden olmuştur.

Güneş'e Göre Yön Belirleme

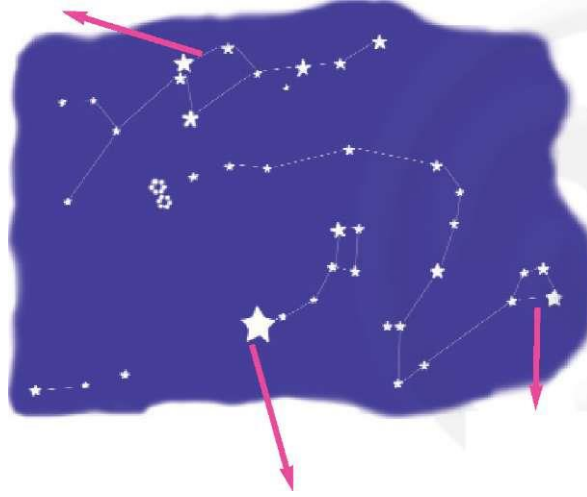
Güneş doğudan doğar, batıdan batar. Sağ kolumuzu Güneş'in doğduğu yöne doğru açtığımızda sağ kolumuz doğu, sol kolumuz batı, önümüz kuzey, arkamız güney yönünü gösterir.

Kutup Yıldızı ile Yön Belirleme

Bulutsuz gecede yönümüzü Kutup Yıldızı ile bulabiliriz. Kutup Yıldızı sürekli kuzeyi gösterir. Bu yıldızın yerini değiştirmedeği için Demirkazık da denir.

Gece gökyüzüne baktığımızda Küçükayı takım yıldızının sağ tarafında Kutup Yıldızı'nı görürüz. Yüzümüzü Kutup Yıldızı'na dönersek önümüz kuzey, arkamız güney, sağımız doğu, solumuz batı yönlerini gösterir.

Büyükayı

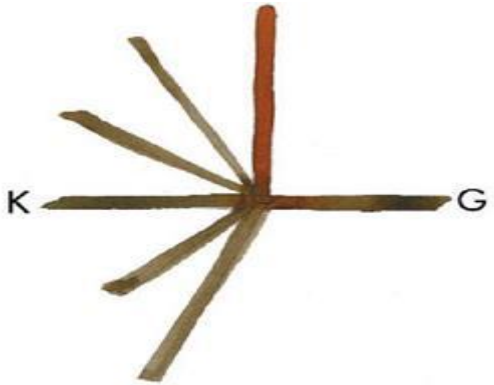

Kutup Yıldızı

Küçükayı

Çubuk Yöntemi ile Yön Belirleme

Güneşli bir günde açık alanda dikilen çubuğun gölgesinin boyları ölçülür. Gölgenin en kısa olduğu öğle vaktindeki yön kuzeyi gösterir. Buna çubuk yöntemiyle yön bulma denir.

Bunları Biliyor musunuz?

- Karınca yuvalarında toprak yığının en çok olduğu taraf kuzeyi gösterir.
- Ağaçların yosun tutmuş yanları kuzeyi gösterir.
- Ayı inlerinin girişi kuzey yönündedir.

Sekil ve Semalar

Çevremizde çeşitli yapılar ve yerler vardır. Bu yapıları ve yerleri şekil çizerek anlatabiliriz. Ancak çizdiğimiz şekilde kullandığımız sembollerin anlaşılır olması gerekir. Bu nedenle kullandığımız sembol ve şekillerin açıklandığı bir bölüm oluşturmalıyız.

Kroki

Kroki, bir yerin kuş bakışı görünüşünün kabataslak (göz kararı) küçültülerek kâğıt üzerine çizilmesidir. Kroki çizilirken yönlere dikkat edilir. Ölçek yoktur.

Günlük yaşamımızda bir arkadaş ya da dostumuza, evimizi tarif ederken kroki çizeriz. Krokide, herkes tarafından bilinen cadde, sokak, önemli yapılar belirtilir.

Hava Olayları

Hava olayları insanların yaşamını ilk çağlardan beri etkilemiştir. İnsanlar, atmosferdeki olayları merak etmiş, içinde buldukları koşullara göre araştırmalar yapmışlardır. Bu amaçla çeşitli gözlem ve inceleme yaparak hava olaylarını tahmin edebilme yollarını bulmaya çalışmışlardır. Hava olaylarının olumlu etkilerinden yararlanma, olumsuz etkilerinden de korunma yollarını araştırılmıştır. Hava olayları balıkçılar, çiftçiler, pilotlar için de önemlidir.

Günümüzde meteorolojik hizmetler tamamen bilimsel yöntemlerle yapılmaktadır. Ülkemizde hava durumu tahminlerini [Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü](#) yapmakta, tahminleri, basın yolu ile halka duyurmaktadır.

Bunları Biliyor musunuz?

- Ülkemizde 12 Kasım 1925 tarihinde Tarım Bakanlığı'na bağlı olarak Rasadat-ı Cevriye (Meteoroloji Enstitüsü) ismi ile Ankara Etlik'te ilk meteoroloji istasyonu faaliyete geçmiştir.
- Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü 1937 yılında kurulmuştur.

Dünyada 24 saat sürekli çalışan on bin civarında kara istasyonu vardır.

Hava durumu, dar bir alanda 1 ile 5 günlük kısa zaman dilimlerinde görülen atmosfer olaylarıdır. Atmosferdeki hava olaylarının şekillenmesinde yaşanan mevsim etkilidir.

Kar , havada beyaz ve hafif billur biçiminde donarak yağın su buharıdır.	Rüzgâr , sıcak hava ile soğuk havanın yer değiştirmesi sonucu oluşan esintidir.
Dolu , yağmur damlalarının yeryüzüne düşerken soğuk hava tabakasıyla karşılaşması sonucu donmalarıyla oluşur.	Yağmur , bulutlarda yoğunlaşan su buharının yeryüzüne su damlacıkları hâlinde düşmesidir. Yel , hafif şiddetli esen rüzgârdır.

İklim

Atmosferde oluşan sıcaklık, yağış, basınç, nem ve rüzgâr gibi hava olaylarının uzun yıllarda belirlenen ortalama özelliklerine **iklim** denir.

Havanın en az ısındığı mevsim kış, en fazla ısındığı mevsim yazdır. Bu durum Güneş ışınlarının Dünya'ya dik ve eğik gelmesi ile oluşur. Yaz mevsiminde gündüzler gecelerden, kış mevsiminde ise geceler gündüzlerden daha uzundur.

Yurdumuzda bölgelere göre farklı iklim tipleri görülmektedir.

Yurdumuzda İklim Çeşitleri

Karadeniz İklimi : Karadeniz kıyıları boyunca görülür. Her mevsim yağışlıdır. Yazlar serin, kışlar ılık geçer, iklimin özelliği bölgenin batısından doğuya doğru gidildikçe daha belirginleşir.

Karasal İklim : Deniz etkisinden uzak olan iç kısımlarda görülen iklim tipidir. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve kar yağışlı geçer. Yaz ve kış mevsimleri arasındaki sıcaklık farkı oldukça yüksektir.

Akdeniz İklimi : Yurdumuzun Akdeniz ve Ege kıyılarında etkisini gösterir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlıdır. Bu iklim tipinin hakim olduğu yerlerde don olayları az görülür.

Doğal ve Beşerî Unsurlar

Yaşadığımız yerde, çevremizde gördüğümüz dağ, tepe, akarsu, hayvanlar doğal çevremizi oluşturmaktadır.

Doğal Unsurlar

İnsan etkisi olmadan kendiliğinden meydana gelmiş varlıklara, yeryüzü şekillerine **doğal çevre** denir (Dağ, ova, vadi, körfez, ada, göl vb.).

Yeryüzüne baktığımızda her yerin aynı yükseklikte olmadığını görürüz. Bu şekillerin hepsine birden **yeryüzü şekilleri** denir.

Yeryüzündeki bütün yükseklikler deniz seviyesine göre hesaplanır. Deniz seviyesi sıfır olarak kabul edilir.

Türkiye'nin ortalama yükseltisi fazladır. Yükselti, batıdan doğuya doğru gidildikçe artar. Dağlar kıyıya paralel olarak uzanır. Ege kıyılarında dağlar denize dik olarak uzanır.

İç ve Doğu Anadolu'da sönmüş volkanlar vardır.

Ülkemiz, yükseltisi fazla olmasına karşın geniş düzlüklere de sahiptir. Yeryüzü şekilleri çeşitlilik gösterir.

Dağ: Çevresine göre 500 m'den yüksek olan yeryüzü şekilleridir. Kimi dağlar, bulunduğu yerde tek başına yükselir. Bu dağlara **tek dağ** denir. Örneğin Erciyes Dağı, Murat Dağı. Bazı dağlar ise sıralar hâlinde uzanır. Bu dağlara da **sıradağ** denir. Örneğin; Toroslar, Doğu Karadeniz Dağları.

Ova: Çevresine göre alçakta kalmış, vadilerle derin yarılmamış düzlüklerdir.

Bu yerlerde akarsular derin vadiler açmadan yüzeyden akarlar. Dolayısıyla sular kabardığında bu yerler sular altında kalır. Yurdumuzda çoğunlukla kıyı ovaları olduğu gibi iç kısımlarda yüksekte kalan ovalar da vardır. Alçak kıyı ovalarımızda sel baskınları daha çok görülür.

Kıyı Ovaları: Akarsuların denize dökülürken oluşturduğu ovalardır. Örneğin; Çarşamba, Bafra, Çukurova.

Yüksek Ovalar: Yükselteleri 500-2000 m ve denizden uzaktaki ovalardır. Örneğin; Erzincan, Malatya, Muş ovaları.

Plato: Çevresine göre yüksekte kalmış, derin akarsu vadileriyle yarılmış düzlüklerdir. Yurdumuzun iç ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri geniş platolarla kaplıdır.

Akarsu: Yağmur, eriyen kar suları ve kaynaklardan oluşan suların hemen hemen hepsi yeryüzünde bir eğim boyunca akar. Bu sulara **akarsu** denir. Akarsuların bazıları denize, bazıları da göllere dökülür. Bir kısmı da buharlaşarak kaybolur veya bir bataklıkta son bulur.

Yurdumuzun akarsuları hızlı akışlıdır ve baraj yapmaya elverişlidir. Suları bazen çok, bazen az aktığı ve eğim fazla olduğu için akarsularımızda taşımacılık yapılmaz.

Boyları kısa, suları az olan akarsulara **dere** denir. Derelerin birleşmesiyle çaylar, çayların birleşmesi ile ırmaklar (nehirler) oluşur.

Yurdumuzdaki akarsular şunlardır:

1) **Karadeniz'e dökülen akarsular:** Kızılırmak, Yeşilirmak, Çoruh, Sakarya, Filyos, Bartın çayı.

2) **Akdeniz'e dökülen akarsular:** Aksu, Göksu, Seyhan, Ceyhan, Dalaman, Asi, Manavgat çayı.

3) **Marmara Denizi'ne dökülen akarsular:** Susurluk, Gönen çayı.

4) **Basra Körfezi'ne dökülen akarsular:** Dicle, Fırat.

5) **Hazar Denizi'ne dökülen akarsular:** Kura ve Aras.

6) **Kaynağı ülkemizde olup sınırlarımızın dışında dökülen akarsular:** Fırat Dicle, Kura, Aras, Çoruh.

Göl: Yeryüzündeki çukurlukların bazılarında sular birikir ve gölleri oluşturur. Göllerin bazılarının suyu tatlı, bazılarının tuzlu ve bazılarınıniki de sodalı ya da acıdır. Örneğin; Beyşehir Gölü'nün suyu tatlı, Tuz Gölü'nün suyu tuzlu, Van Gölü'nün suyu sodalı, Burdur Gölü'nün suyu acıdır.

Beşerî Unsurlar

insanların doğayı değiştirerek ortaya koyduğu ürünlere **beşerî unsur** denir. Köprüler, barajlar, tüneller, binalar beşerî unsurlardır.

Doğal Afetler

İnsan etkisi olmadan, ani ve kontrol edilemeyen olaylara **doğal afet** denir. Deprem, erozyon, sel baskını, heyelan (toprak kayması), çığ doğal afettir.

Deprem: Yer kabuğunun kırılma hareketleridir. Yurdumuz deprem bölgesindedir. Depremin oluşumunu engelleyemez, zamanını bilemeyiz. Ancak önlem alarak ve deprem sırasında yapmamız gerekenleri bilerek zararlarını azaltabiliriz.

Deprem Sırasında Yapılması Gerekenler:

Depremi hissettiğimiz anda sakin olmalı, paniğe kapılmamalıyız. Balkon, merdiven boşluğunda durmamalı, asansöre binmemeliyiz. Pencereden uzak durmalıyız. Buzdolabı, mutfak tezgâhı gibi güvenli yerlerde kollarımızla başımızı koruyarak çömelmeliyiz. Depremin bitmesini beklemeliyiz.

Deprem Sonrasında Yapılması Gerekenler :

Sarsıntı bittiğinde binadan çıkılmalıdır. Deprem çantası ve kimlik belgesi alınmalıdır. Yanıcı maddelerle oynanmamalıdır.

Çığ: Dik yamaçlı dağlardaki büyük kar kütlelerinin aşağı doğru kayması sonucu oluşur. Çığdan korunmak için çığ tehlikesi olan yerlere yerleşim yapılmamalıdır. Dik yamaçların teraslanması ve ağaçlandırılması gereklidir. Bitki örtüsü korunmalıdır.

Erozyon: Toprağın su, rüzgâr gibi etkenlerle sürüklenerek taşınmasıdır. Arazinin engebeli olması, orman alanlarının azalması ve çok yağış olması erozyona neden olur. Erozyonu önlemek için ağaçlandırma ve teraslama yapılmalıdır. Yamaçlarda arazi eğime ters yönde sürülmelidir. Akarsular üzerine barajlar yapılmalıdır.

Heyelan (Toprak Kayması): Eğimi fazla olan, çok yağış alan yamaçlardaki taş, toprak ve kayaların kaymasıdır. Korunmak için yamaçlar basamaklandırılarak ağaçlandırılmalı, yol kenarlarına duvar örülmelidir. Heyelan tehlikesi olan yerlere yerleşim yapılmamalıdır.

Sel Baskını: Şiddetli yağmur, eriyen kar suları nedeniyle akarsuyun taşınmasıyla oluşur. Korunmak için ağaçlandırmaya önem verilmeli, akarsulara barajlar yapılmalıdır.

4. Ünite: Üretimden Tüketime

1. ÖNCE İHTİYAÇLARIMIZ

Çoğumuz “İssız bir adaya düşseydiniz yanınıza alacağınız üç şey ne olurdu?” sorusuyla karşılaşmışızdır.

Çakmak mı, fotoğraf makinesi mi? Elbette böyle bir durumda yanına çakmağı alması gerekir.

☼ Yaşamamız için gerekli olan ve karşılanmadığı takdirde, yokluğunda sıkıntı çektiğimiz şeyler **ihtiyaçlarımızdır**.

Yaşamak için zorunlu olan;

☼ **Beslenme**

☼ **Barınma**

☼ **Giyinme**

ihtiyaçlarımız vardır. Bunlara **temel ihtiyaç** denir.

☼ Temel ihtiyaçlar karşılanmadığında bizde eksiklik, yetersizlik duygusu ve dengesizlik yaratır. Temel ihtiyaçlar açısından tüm canlılar benzerlik gösterir.

☼ İhtiyaçlarımızın yanında, çok istediğimiz bazı ürünler ve hizmetler vardır. Bunlar bizim isteklerimizden oluşur.

☼ İsteklerimizin karşılanması zorunlu değildir. Karşılanmadığı takdirde hayatımız tehlikeye girmez. Fakat mutsuzluk ve huzursuzluk yaşayabiliriz.

☼ Aşağıda verilen resimdeki öğrencinin istek ve ihtiyaçlarını inceleyiniz.

 Defter Okul ihtiyacım.		 Ev- Temel ihtiyacım.
 Sırt Çantası Okul ihtiyacım.		 Futbol Topu Temel ihtiyacım değil.
 Diş fırçası temel ihtiyacım.		 Pantolon Temel ihtiyacım.
 Temel ihtiyacım.		 Yiyecek Temel ihtiyacım.
 Playstation Temel ihtiyacım değil.		 Mont Temel ihtiyacım.

Bazı isteklerimiz:

- ⊗ Yüzmek
- ⊗ Gezmek
- ⊗ Ata binmek
- ⊗ Alışveriş yapmak
- ⊗ Bilgisayar oynamak
- ⊗ Top oynamak
- ⊗ Eğlenmek
- ⊗ Sinemaya gitmek
- ⊗ Müzik aleti çalmak
- ⊗ Güzel bir oyuncak

⊗ İsteklerimiz karşılanınca mutlu oluruz. Bunlar, sosyal ve kültürel ilişkilerimizi düzenleyen, daha mutlu olmamızı sağlayan sosyal ihtiyaçlardır.

⊗ İsteklerimiz, ihtiyaçlarımız gibi bizi harekete geçiren bir güçtür, isteklerimizi karşılamak için çaba harcarız.

⊗ İstekler, ihtiyaçlar gibi yaşamsal olmayabilir. Bu durumda önce ihtiyaçlar karşılanmalıdır.

2. AİLE BÜTÇESİ

Ailemizin istek ve ihtiyaçları karşılanırken **ailenin gelir ve giderleri** göz önünde bulundurulur. Ailemizin kazandığı paralar **gelir**, harcadığı paralar **gider** olarak adlandırılır.

Bir kişinin veya bir ailenin belirli bir süre için giderlerini gelirlerine göre ayarlama planına **aile bütçesi** denir.

Bir bütçe planında paranın bir kısmı **zorunlu ihtiyaçlar** için kullanılır ve geriye kalan parayla da **istekler** karşılanır.

Harcamalar **aile bütçesine** göre yapılmazsa ailenin maddi durumu kötüleşir, borç almak zorunda kalınır. Bu yüzden gelirlerimizi dikkate almalı, her gördüğümüz şeyi ailemizden istememeliyiz.

⊗ Aşağıda anne ve babanın ikisinin birden çalıştığı ONUR Ailesi'nin mart ayı için yaptığı aile bütçe planını inceleyelim.

GELİRLER	
Babanın Maaşı	1100 TL
Annenin maaşı	700 TL
TOPLAM GELİR	1800 TL
GİDERLER	
Ev kirası	550 TL
Mutfak masrafı	400 TL
Giyim	110 TL
Eğitim	120 TL
Sağlık	40 TL
Fatura	160 TL
Ulaşım	150 TL
Eğlence	50 TL
TOPLAM GİDER	1580 TL
FARK = 1800 - 1580 = 220 TL Kalan Para	

3. ALIŞVERİŞE ÇIKARKEN

İhtiyaç ve isteklerimizi karşılamak için bakkal, mağaza, pazaryeri ve market gibi yerlerden alışveriş yaparız. Alışverişe çıktığımızda listedekileri almak için;

- ⊗ Üzerinde TSE damgası olan bir ürünü almalıyız.
- ⊗ Satın aldığımız ürünün **fişini veya faturasını** almalıyız. Fiş veya fatura almak devlete vergi ödenmesini sağlar.
- ⊗ Bir ürün satın alırken gerçekten bu ürüne **ihtiyacımız olup olmadığını** düşünmeliyiz.
- ⊗ Evde bir **alışveriş listesi** hazırlamalıyız.

- ⊗ Satın alacağımız ürünün **fiyatının bütçemize** uygun olup olmadığına bakmalıyız.
- ⊗ Sadece indirimli, ucuz diye kalitesiz ürün almamalıyız. Fiyatları karşılaştırmalıyız.
- ⊗ **Reklamların ve broşürler** bazen aldatıcı olabilir. O ürünü kullananların önerilerini dinlemeliyiz.
- ⊗ Alacağımız ürünleri **fiyat etiketine** bakarak almalıyız.
- ⊗ Satın aldığımız **gıda** ürünleri belli bir süre sonra **bozulabileceği** için **üretim ve son kullanma tarihlerine** bakıp, tarihi geçmiş ürünleri almamalıyız.
- ⊗ Dayanıklı ürünlerde (elektrik, elektronik eşya, mobilya gibi) satıcıdan **garanti belgesi** almalıyız.
- ⊗ Kutuda veya pakette yiyecek alırken ambalajlarının **açık olmamasına**, bozulmuş görünümlü olmamasına dikkat etmeliyiz.

4. TÜKETİCİ HAKLARI

Tüketici, bir mal veya hizmet satın alan kimsedir.

Marketten ekmek alan anne, kantinden çikolata alan öğrenci, bir otobüs firmasıyla yolculuk yapan amca, eğlenmek için sinemaya, tiyatroya giden aile birer tüketicidirler. Buna göre, hepimiz günlük hayatta birer **tüketicimiz**.

Satın almayı düşündüğünüz ürün;

- ⊗ Kaliteli olmalı, hiçbir **ayıp, kusur** olmamalıdır.
- ⊗ Ambalajında, kılavuzunda ya da reklamlarında belirtilen veya satıcının söylediği **özelliklere** sahip olmalıdır.
- ⊗ Bir mal veya hizmetten zarar görmüşsek, aldığımız üründen memnun kalmamışsak, arızalı ürünle karşılaşmışsak devlet tarafından bize verilen hakları kullanmak **vatandaşlık görevimizdir**.
- ⊗ Ülkemizde tüketicilerin hakları, devlet tarafından “**Tüketiciyi Koruma Kanunu**” ile korunmaktadır. Bir malı aldıktan sonra **arızalı olduğunu** fark ederseniz;
- ⊗ Satın aldığınız tarihten itibaren **30 gün** içinde şunlardan birini yapma hakkına sahipsiniz:
- ⊗ Arızalı malın **değiştirilmesini**,
- ⊗ Ödediğiniz paranın **geri ödenmesini**,
- ⊗ Arızanın sebep olduğu değer kaybının ücretten **indirilmesini**,
- ⊗ **Ücretsiz** olarak **tamirini** talep edebilirsiniz.

Satın aldığınız bir mal **ayıplı veya arızalı** çıktıysa ve bütün çabalara rağmen sorununuzu çözemediyseniz aşağıdaki kurumlara başvurabilirsiniz:

Tüketici Haklarını Koruyan Kurum ve Kuruluşlar :

- ⊗ Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri (Tüketici Mahkemeleri ise her il ve ilçenin Kaymakamlık, Valilik veya Adliye binalarında bulunmaktadır.)
- ⊗ T. C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- ⊗ Sanayi ve Ticaret İl Müdürlükleri
- ⊗ Tüketici Sorunlarına bakmakla görevli mahkemeler
- ⊗ Bulduğunuz yerdeki tüketicinin korunmasına yönelik olarak faaliyet gösteren dernek veya vakıflar
- ⊗ Tüketiciyi Koruma Derneği (TÜKODER)
- ⊗ Tüketiciler Derneği (TÜDER)
- ⊗ Tüketici Hakları Merkezi (TÜMER)
- ⊗ Tüketici Hakları Derneği (THD)
- ⊗ Etiket mecburiyetini uygulama konusundaki şikâyetler için belediyelerde Zabıta Müdürlüklerine başvurabilirsiniz.

Bilinçli Tüketici Kimdir?

- ⊗ Mal ve hizmet satın alırken temel ihtiyacını ön planda tutan;
- ⊗ Satın alacağı mal ve hizmetlerin kaliteli, güvenli, ucuz ve sağlıklı olması konusunda araştırmada bulunan;
- ⊗ Ürünler ve şirketler arasında güvenilirliği ön planda tutan;
- ⊗ Hakkını bilen, haklarına sahip çıkan ve savunan;
- ⊗ Çevreye karşı duyarlı olan, yurdumuzun ve dünyanın her köşesini kendi evi gibi düşünen;
- ⊗ Her çeşit savurganlık ve israfın karşısında olan;
- ⊗ Tüketici haklarının yerleştirilmesi ve korunmasının; tüketicilerin birliği ve ortak hareket etmeleriyle sağlanabileceğine inanan kişi **bilinçli tüketici**dir.

6. BİR ÜRÜNÜN YOLCULUĞU

Satın aldığımız bir ürün elimize geçene kadar olan yolculuğunu görünüşten **çok uzun ve zahmetli**dir.

Bir ürün **3 temel aşamada** bize kadar ulaşır.

- ⊗ Üretim ⊗ Dağıtım ⊗ Tüketim

⊗ **Üretim:** Ürünlerin elde edilmesi için yapılan bütün faaliyetlere **üretim** denir. Her ürünün üretim şekli farklıdır. **Bitkiler** için tarla, bağ, bahçeler; **sanayi** ürünleri için fabrikalar üretim yerleridir.

Dondurmanın üretimini inceleyelim:

- ⊗ **I.** Dondurmanın hikâyesi **otlaklarda** başlar, inekler yedikleri otlardan **süt üretirler**.
- ⊗ **II.** İneklerden süt sağma makineleriyle sağılan sütler **kaplara konulur** ve dondurma şirketinin kamyonu tarafından **çiftlikten alınır**.
- ⊗ **III.** Kamyonlar fabrikaya ulaştığında süt depoya pompalanır ve kullanılabildiği kadar +3 derece sıcaklıkta **saklanır**.
- ⊗ **IV.** Depolanan sütler **mikser** denen karıştırıcı makineye alınır. Süt kaymağı, yumurta sarısı ve şekerin ilk bulunduğu yer burasıdır.
- ⊗ **V.** Büyük kaplarda belirli bir dereceye kadar kaynatılan süt **mikrop ve bakterilerden** arındırılır. Bu işleme **pastörize etmek** denir.
- ⊗ **VI.** Karışım, gerekli eklemeler yapıldıktan bir süre sonra **donduruculara pompalanır**.
- ⊗ **VII.** Dondurmanın çeşidine göre içine meyve, çikolata, kuruyemiş parçacıkları atılır. Çeşitli **soslar eklenir**.
- ⊗ **VIII.** Dondurmalar **paketlenir** ve – 23 derecede dondurulur.
- ⊗ **IX.** Dondurma kapları **kamyonlara yüklenir**.
- ⊗ **X.** Kamyonlardaki dondurmalar **satışın yapılacağı** bakkal, market, pastane gibi yerlerdeki **tezgâhlara konur** ve müşterisini bekler.
- ⊗ **XI.** Ve sonunda dondurma çocuklar ve **müşteriler** tarafından **satın alınır** ve afiyetle yalanır.

⊗ **Dağıtım:** Üretilen mal ve hizmetlerin tüketicilere ulaştırılmasına **dağıtım** deriz. Ürünler uçak, kamyon, tren, gemi gibi vasıtalarla tüketicisiyle buluşmaya doğru yola çıkarlar.

⊗ **Tüketim:** Üretilen mal ve hizmetin müşteriler tarafından satın alınmasına **tüketim** deriz. Bakkal, market, manav, kasap, mağaza, alışveriş merkezleri vb. yerlerde ürünler müşterilere sunulur.

7. İHTİYAÇLAR VE MESLEKLER

Meslek, bir kimsenin geçimini sağlamak için sürekli yaptığı işidir.

İnsanda bitmek bilmeyen **istekler**, karşılanması pek mümkün olmayan **ihtiyaçlar** vardır. İhtiyaç ve isteklerimiz **çok fazladır**.

Bir insanın bütün ihtiyaçlarını **kendi kendine** karşılaması imkânsızdır. Örneğin ekmeğe ihtiyacı olan bir insanın önce tarlaya buğday ekmesi, sonra zamanı gelince onu biçmesi ve harman yapması, daha sonra da buğdayları öğütüp unundan hamur yapıp fırında pişirmesi gerekir.

İnsanlar çeşitli ihtiyaçlarını **kendi başına karşılayamadığı, başkalarına ihtiyaç duyduğu** için çok sayıda **meslek** ortaya çıkmıştır.

Eğitim, sağlık, adalet, ulaşım, beslenme, barınma ve giyinme bu ihtiyaçlardandır.

Zaman içerisinde bu mesleklerde değişiklik olmuş bazıları da kaybolmuştur. Örneğin, eskiden taşıma aracı olarak at kullanılırdı ve bundan dolayı nalbantlar çok yaygındı. şimdi otomobiller yaygın olarak kullanıldığı için oto tamirciliğinin bir meslek olarak ortaya çıkmamasına yol açmıştır.

Teknolojinin gelişmesiyle birçok **yeni meslek** türü ortaya çıkmıştır. İnternet sitesi yöneticiliği, elektronik eşya servisleri, çeşitli hastalıkları teşhis etmek için röntgen ve MR çeken uzmanlar, televizyon programcılığı günümüzün modern mesleklerinden bazılarıdır.

5. Ünite: İYİKİVAR!

1. TEKNOLOJİK ÜRÜNLER

Soru: Dedelerimizin, nenelerimizin çocukluk yıllarındaki yaşamları mı yoksa torunları olan bizlerin mi hayat şartları daha kolay ve rahattır?

Cevap: Geçmişten günümüze birçok eşya birçok ürün değişmiştir, gelişmiştir.

Aile büyüklerimizin çocukluk yıllarındaki yaşam şartları bizimkine göre daha zormuş.

Günümüzde birçok teknolojik ürün kullanıyoruz ve bu **teknolojik ürünler hayatımızı kolaylaştırır.**

Bizim yaşam şartlarımız aile büyüklerimizin çocukluk yıllarına göre daha kolay ve daha rahattır.

Bunun en önemli nedeni ise günümüzde daha çok teknolojik ürünler kullanılmasıdır.

Soru: Teknoloji ne demektir? Teknoloji denildiği zaman neleri düşünmeliyiz?

Cevap:

-Teknoloji, işlerimizi daha kolay, daha hızlı yapabilmek için kullandığımız araçlar, aletler ve bunları üretmek için bize yardımcı olan bilgiler ve yöntemlerdir.

-Bir hammaddenin işlenerek insanların faydalanacağı hale getirilmesi ile ilgili bilgilerin ve becerilerin tümüne teknoloji deriz.

Teknoloji, tüm maddeleri insanlara daha çok faydalı olacak şekilde bilmek demektir.

Teknoloji, hammadde kullanarak her zaman daha yeni daha hızlı daha sağlam ürün üretmektir.

Teknoloji, yeni icatlar yapmak, yeni buluşlar yapmaktır.

Teknoloji, insanların hayatını kolaylaştırmak için üretilmesi gereken ürünleri tasarlamaktır.

Teknoloji, tasarlanan ürünleri en güzel ve en uygun yöntemle üretmektir.

Teknoloji, yenilik demektir, icatlar yapmak demektir, en iyi ürünler yapmak için çalışmak demektir.

Teknoloji, bir ürünün her zaman daha iyisi daha sağlamı daha hızlısı olabileceğini düşünmek ve bunu gerçekleştirmek için yeni bilgiler yeni yöntemler üretmektir.

Teknoloji, bilgidir, bilimdir, merak etmektir, hiç düşünülmeyen ürünler tasarlamak icat etmek demektir.

Soru: Teknolojik ürünler denildiğinde ne anlamalıyız?

Cevap: Teknoloji kullanılarak üretilen aletler, araçlar, gereçler, makineler teknolojik üründür. Gün içerisinde birçok teknolojik alet kullanırız. Evlerde, okullarda, iş yerlerinde, tarlada, yollarda, hastanelerde, fabrikalarda, hayatımızın her alanında teknolojik ürünler kullanırız.

Kullanım alanlarına göre teknolojik ürünler

1-Eğitim için Teknoloji:

Günümüzde eğitim yapılan sınıflarda: *bilgisayar, projeksiyon cihazı, akıllı tahta, mikroskop, televizyon, tepegöz* gibi teknolojik araçlar kullanılmaktadır.

Projeksiyon cihazı

Mikroskop

Akıllı tahta

Bilgisayar

Tepegöz

2-Ev İşleri İçin Teknoloji:

Evimiz içinde mutfağımızdan odamıza her yerde bir çok teknolojik alet kullanırız.

Mutfakta; *buzdolabı, bulaşık makinesi, tost makinesi, mutfak robotu, aspiratör, fırın, mikser*

Oturma odamızda; *Televizyon, klima, bilgisayar, tablet, radyo, ev sinema sistemleri*

Banyoda; *çamaşır makinesi, saç kurutma makinesi, elektrikli traş makinesi*

Ev işlerinde; *ütü, elektrikli süpürge*

3-Sağlık İçin Teknoloji:

Doktorların teşhislerinde ve tedavilerinde yardımcı olan teknolojik ürünler şunlardır;

Stetoskop, tansiyon ölçme aleti, röntgen cihazları, ultrason cihazları, MR cihazları, lazer aletleri, şeker ölçüm cihazı, mikroskop, tomografi, diyaliz cihazı, işitme cihazı

MR cihazı

İşitme cihazı

Şeker ölçüm cihazı

Ultrason cihazı

Stetoskop

4-Ulaşım İçin Teknoloji:

Daha rahat ve daha hızlı ulaşım için *uçaklar, trenler, gemiler, yatlar, otobüsler, otomobiller* icat edilmiştir. Bu araçlar sürekli geliştirilerek daha yeni ulaşım araçları daha iyi ulaşım araçları üretilmektedir. İnsanlar ulaşımında kullanılmak üzere birçok motorlu araç üretir.

5-İletişim İçin Teknoloji:

İletişim demek haberleşme demektir. Günümüzde insanlar birbirleriyle iletişim kurmak için: *cep telefonları, telgraf, faks, internet, radyo, televizyon yayınları, görüntülü konuşma yapabilen cep telefonları, bilgisayar* gibi ürünleri kullanır.

6-Üretim İçin Teknoloji:

Sanayi tesislerinde, tarım alanlarında, fabrikalarda, işyerlerinde daha hızlı ve daha kolay üretim yapılması için :*sanayi robotları, vinçler, traktörler, biçerdöverler, süt sağma makineleri* gibi pek çok teknolojik ürün kullanılır.

2-TEKNOLOJİ GELİŞİYOR

İcat: Daha önce hiç bilinmeyen bir şeyin yeni ve benzersiz bir biçimde bulunmasıdır.

Mucitler, insanların hayatlarını kolaylaştırmak ve ihtiyaçlarını gidermek için yeni ürünler ortaya koyarlar.Bunlara icat (buluş) deriz. **Mucitler, icat yapan insanlardır.**

İcatlar **ya bir sorundan ya meraktan ya da bir düşünce ürünü olarak** ortaya çıkarlar. **İhtiyaçlar icatların sebebidir.** İnsanlar neye ihtiyaç duymuşlarsa onu icat etmişlerdir.

Mucitlerin buluşları zaman içinde insanların ihtiyaçlarına ve isteklerine göre değişir.

Günümüzde insanlar daha çok elektrikle çalışan ürünlere ihtiyaç duyduğu için günümüzdeki icatlar daha çok elektronik ürünlerdir.

Günlük hayatımızda kullandığımız birçok teknolojik ürün zaman içinde gelişerek bugünkü şekillerine ulaşmıştır.

İcatlar teknolojiyi geliştirmiş, gelişen teknoloji ile birlikte yepyeni ürünler icat edilmiştir.

Aşağıdaki teknolojik ürünlerin önceki ve günümüzdeki hallerini inceleyelim.

 <p>İlk çamaşır makinesi</p>		 <p>İlk cep telefonu</p>	
 <p>İlk buzdolabı</p>		 <p>İlk televizyonlardan</p>	
 <p>İlk bilgisayarlar</p>		 <p>İlk motosiklet</p>	
 <p>İlk ütülerden biri</p>		 <p>İlk uçak</p>	

3- TEKNOLOJİ HAYATIMIZDA NELERİ DEĞİŞTİRDİ?

İcatların, buluşların ve teknolojik araçların daha iyisinin üretilmesi günlük hayatımızda, alışkanlıklarımızda, kültürümüzde, gelenek ve göreneklerimizde bazı değişikliklere sebep olmuştur.

1-Televizyon izleme bağımlılığı artmış ve bunun sonucunda insanlar komşularını, akrabalarını daha az ziyaret etmeye başlamıştır yani misafirlikler azalmıştır.

2-Eski zamanlarda insanların yolculukları çok uzun sürede olurmuş ama **günümüzde en uzak mesafelere bile çok kısa sürede yolculuk yapabiliyoruz.**

3-Mektup kullanımı azalmıştır çünkü insanlar birbirleriyle internetten veya cep telefonundan çok rahat ve görüntülü şekilde iletişim kurabiliyor.

4-Günümüzde köylüler traktör ve gelişmiş tarım aletlerini kullanmaktadır. Bunun sonucunda işleri daha hızlı bitiyor ve daha çok ürün üretiyor.

5-Teknolojinin gelişmesiyle birlikte alışveriş yapmak çok kolaylaşmıştır.
İnsanlar alışveriş için evden interneti kullanarak istediği ürünü evine getirtiyor.

6-Bilgisayar ve cep telefonu oyunlarına kendini kaptıran çocuklar sokaklarda arkadaşlarıyla oyun oynamayı bıraktılar. Bunun sonucu **arkadaşlık ilişkileri zayıfladı.**

7-Teknolojinin gelişmesiyle birlikte insanların hayatı kameralarla izlenir hale geldi.
Artık her binanın önünde her araçta kameralar var ve sürekli hayattaki olayları kaydediyor. Bu şekilde hırsızları yakalamak daha kolaylaşmıştır.

8-Teknolojinin gelişmesi ile birlikte birçok ölümcül hastalığın tedavisi yapılmaktadır.
Bunun sonucunda hastalıktan dolayı gerçekleşen insan ölümleri azalmıştır.

9-Günümüzde insanlar daha çok plastik ve yapay eşyalar kullanmaktadır.
Bunun sonucunda **doğamız daha hızlı ve daha çok kirlenmektedir.**

10-Teknolojinin gelişmesiyle daha çok insanın ölümüne sebep olan silahlar üretilmiştir.
Bu silahların kullanılması sonucu milyonlarca insan savaşlarda ölmüştür.

11-Büyüklerimizin eski dönemlerde kullandığı bir çok ürün günümüzde kullanılmamaktadır.
Bunun sonucunda birçok geleneksel el sanatları ürünü artık üretilmiyor.

4- ZAMANIN ÖLÇÜLMESİ

İnsanlar daima zamanı ölçmek ve zamanı planlamak istemişlerdir.

Eski çağlardan beri birçok takvim ve saat icat etmişler ve geliştirmişlerdir.

Saati kullanarak gün içindeki zamanı parçalara ayırıp numaralandırmışlardır.

Takvimleri kullanarak ise yılları, ayları, haftaları parçalara ayırmışlar ve isimlendirmişlerdir.

İnsanların Kullandıkları Saat Türleri

1- Güneş Saati

Günümüzden 5000 yıl önce Mısırlılar toprağın üzerine diktikleri çubukların gölgesinin uzunluğunu ölçerek ilk Güneş Saatini kullanmışlardır.Gölgenin düştüğü yere sayılar yazılmıştır bu şekilde gündüzleri saatin kaç olduğu belirlenmiştir. Güneş saatleri olumsuz özelliği ise geceleri ve bulutlu günlerde saati göstermemesidir.

2-Su Saatleri

Güneş saatlerinin geceleri ve bulutlu günlerde kullanılamaması sebebiyle insanlar su saatini icat etmiştir.Günümüzden 4000 yıl önce ilk su saatleri Çinliler ve Mısırlılar tarafından kullanılmıştır.

Su saati tam bir günde yani 24 saatte boşalan bir su kabından yapılmıştır.Küçük delikleri olan taştan kaba su doldurulur ve bu kaptan su düzenli şekilde damlar.Kabın içindeki su azaldıkça kabın içindeki sayıların görülmesiyle saatin kaç olduğu anlaşılırdı.

3-Kum Saatleri

Kum saati ortasından birbirine bağı eşit iki ayrı bölümden oluşan cam bir kaptır.

Bu kabin bir bölümünde çok ince kum vardır. Cam kap ters çevrildiğinde kum dolu bölüm üste gelir ve buradaki kum belirli bir zaman dilimi içinde aşağıdaki bölüme boşalır. Bazı kum saatleri bir saatlik, bazıları yarım saatlik zamanı belirtirdi.

4-Mekanik Saatler

1500 yılında Almanya'daki bir saatçi madeni parçaları birleştirerek ilk cep saatini yapmıştır.

Ardından 1930'lu yıllarda kol saatleri üreilmeye başlanmıştır

5-Dijital Saatler

1970 yılında Japonya'da Seiko adındaki saat üreten fabrikada ilk LCD ekranlı elektronik kol saati üretilmiştir.

Günümüzde 25 yıl hiç pil değiştirmeden çalışan elektronik saatler vardır.

5- GÜNÜMÜZDE KULLANILAN TAKVİM ÇEŞİTLERİ

Takvim, zamanı günlere, aylara, yıllara bölen çizelgedir.

1-Güneş Takvimi

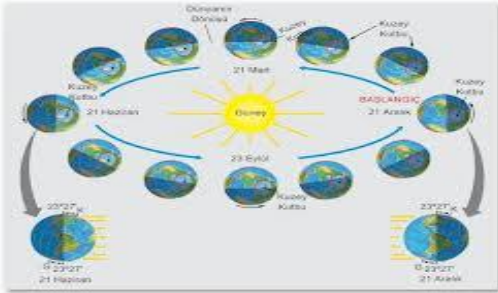
Güneş takvimi, Dünya'nın Güneş etrafında bir tam dönüşüne göre düzenlenmiştir.

Dünya, güneş etrafındaki tam dönüşünü 365 gün ve 6 saatte tamamlar ve bir yıl oluşur.

1 Yıl = 12 Ay = 365 gün

Güneş takvimini ilk olarak Mısırlılar kullanmıştır.

On iki hayvanlı takvim, Miladi takvim ve Rumi takvim Güneş takvimlerine örnektir.

2-Ay Takvimi

Ay takvimi, Ay'ın Dünya etrafında yılda on iki kez dönmesine göre düzenlenmiştir.

Ay Dünya'nın etrafındaki tam dönüşünü 29,5 (yirmi dokuz gün altı saat) günde tamamlar ve bir ay oluşur

1 Yıl = 12 Ay (1 ay 29,5 gün) = 354 gün

Ay takvimini ilk olarak Sümerliler kullanmıştır.

Hicri takvim, Ay takvimlerine örnektir.

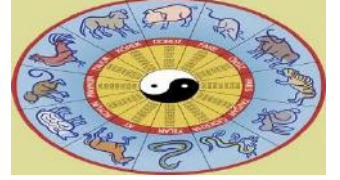
6-GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKLERİN KULLANDIĞI TAKVİM TÜRLERİ

1-On İki Hayvanlı Türk Takvimi

Türklerin kullandığı en eski takvim 12 hayvanlı takvimdir.

Her ayın ismi bir hayvan ismiyle belirtilmiştir.

12 hayvanlı takvim güneşin hareketine göre düzenlenmiş takvimdir.

2-Hicri Takvim

Hicri takvimin başlangıcı Hazreti Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicret ettiği tarih olan 622 yılıdır. Hicri takvim ayın hareketine göre düzenlenmiş bir takvimdir.

Günümüzde Ramazan ayının günleri, dini bayramlar günlerinin tarihi, kutsal gün ve gecelerin tarihleri hicri takvime göre belirlenir.

3-Rumi Takvim

Osmanlı Devleti döneminde devlet işlerinde bu takvim kullanılmıştır.

4-Miladi Takvim

Dünyada en fazla kullanılan takvim miladi takvimdir.

Miladi takvimin başlangıç yılı yani sıfır yılı olarak Hz. İsa'nın doğduğu yılı olarak kabul edilir. **Miladi takvimde dünyanın güneş etrafındaki dönüşü esas alınır.**

Miladi takvimde 12 ay ve 365 gün vardır.

Türkiye Cumhuriyeti 1926 yılında Miladi takvimi kullanmaya başlamıştır.

7- TEKNOLOJİYİ DOĞRU KULLANALIM

Mucitler, insanların ihtiyaçlarına göre icat yaparlar. Bizde mucitler gibi icatlar yapabiliriz.

İcat yapmak, yeni bir ürün tasarlamak için şunları yapmalıyız:

1-**Hangi ihtiyaca yönelik bir ürün tasarlayacağımıza karar vermeliyiz.**

2-**Çeşitli araştırmalar yaparak tasarladığımız ürünü yaparken kullanacağımız kaynakları ve malzemeleri hazırlamalıyız.**

3-**Hazırladığımız malzemelerle üretim yapabilmek için bir çalışma ortamı ve çalışma planı hazırlamalıyız.**

4-**Çalışmamız sırasında gerekirse büyüklerimizden veya öğretmenimizden yardım alabiliriz.**

5-**Bilgilerimizi ve emeklerimizi birleştirerek yeni ürünü ortaya çıkarmalıyız.**

8-TEKNOLOJİK ÜRÜNLERİN OLUMSUZ ETKİLERİ

Teknolojik ürünlerin amacına uygun kullanılmadığı durumlarda insanların ruh ve beden sağlığı olumsuz etkilenebilir.

Televizyonda izlenen bazı olumsuz yayınlar özellikle çocukların ruh sağlığını olumsuz etkiler. Çok fazla televizyon veya bilgisayar başında kalmak **göz sağlığımızı, kulak sağlığımızı ve aile içi iletişimimizi bozabilir.**

*Gereğinden fazla TV izlemek, bilgisayar kullanmak ve cep telefonu ile oyun oynamak **uykusuzluğa ve kötü alışkanlıklara sebep olur.***

Televizyon, bilgisayar ve cep telefonlarını belirli bir süre kullanmalıyız.

Günde iki saatten fazla televizyon veya bilgisayar ekranının başında kalmamalıyız.

Uzun süre televizyon ve bilgisayar başında kalmamız sonucunda *beden sağlığımız bozulabilir, boynumuz ve belimiz ağrır, gözlerimiz kızarır, oturma şeklimizden dolayı kamburlaşabiliriz.*

Sürekli ekran başında kalan ve bu şekilde yemek yiyen insanlarda aşırı kilo olur ve şişmanlığa bağlı birçok hastalık ortaya çıkabilir.

9-TEKNOLOJİNİN ÇEVREYE ETKİLERİ

Teknolojik ürünlerin yanlış kullanılması sebebiyle çevremiz kirlenir.

Daha fazla teknolojik ürün üretebilmek için *fabrikalar daha çok çalışır bunun sonucunda havaya daha çok kirliliği, fabrikalardan çıkan kirli sızma suları daha çok kirletir, fabrika atıkları daha çok toprağa karışır ve toprağı daha çok kirletir.*

Fabrikalardaki atıkları doğaya karışmadan engellenmelidir.

Çevremizi korumak için daha çok geri dönüşümlü ürün kullanmalıyız.

6.Ünite:HEP BİRLİKTE

SOSYAL GRUPLAR

İnsanlar topluluklar halinde yaşarlar. Çünkü birbirlerine ihtiyaç duyarlar.

Hiçbir insan tek başına dağlarda, mağaralarda veya kimsenin yaşamadığı yerlerde yaşayamaz.

İnsanlar yaşamlarını daha rahat sürdürebilmek için eğlenme, dinlenme, gezme, spor yapma gibi ihtiyaçlara gerek duyarlar.

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturdukları topluluğa SOSYAL GRUP deriz.

Çevremizdeki sosyal gruplara örnekler verelim:

Futbol takımımız, halk oyunu ekibimiz, teneffüslerde oyun oynadığımız arkadaş grubumuz, beraber sinemaya gittiğimiz arkadaş grubumuz, resim kursundaki grubumuz, pikniğe gittiğimiz arkadaş grubumuz, sınıfımız, ailemiz.

Sosyal Grupların Ortak Özellikleri

Çevremizdeki sosyal grupların ve bu grupları oluşturan insanların bazı ortak özellikleri vardır:

- 1-Bir sosyal grubun en az iki üyesi vardır.**
- 2-Grubu oluşturan bireylerin ortak bir amacı vardır.**
Bazı gruplar amaçlarını gerçekleştirdiğinde kendiliğinden dağılır, sona erer.
- 3-Grubu oluşturan bireyler ortak bir duygularla hareket ederler.**
- 4- Grubu oluşturan bireylerin ortak ihtiyaçları ve ortak ilgileri vardır.**
- 5-Grup üyeleri arasında iş bölümü vardır.**
- 6-Her grubun kendine özgü kuralları vardır.**
Grupların kuralları grup üyelerinin ortak kararı ile değiştirilebilir
- 7-Sosyal gruplar kısa süreli olabildiği gibi uzun süreli de olabilir.**
- 8-Bir grubun üyesi başka bir grubun üyesi de olabilir.**

AİLE

Bir erkek ve kadının anlaşarak evlenmesiyle aile oluşur.

Aile anne, baba ve çocuklardan oluşan yapıdır.

Aile, toplumun temelidir, toplumun merkezidir.

Toplum içindeki en yaygın sosyal grup ailedir.

Aile çocukların ilk eğitimi aldığı yerdir.

Düzenli bir aile hayatına sahip olmak çocuklar için çok önemlidir.

Aile içinde karşılıklı anlayış, hoşgörü ve işbirliği vardır.

Aileler ne kadar düzenli ve sağlam olursa toplumda o kadar düzenli ve sağlam olur.

Toplumun huzur ve güveninin temeli; aile içindeki sevgi, saygı ve hoşgördür.

TOPLUM İÇİNDE DAYANIŞMA

Dayanışma bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması demektir.

Dayanışma, yardımlaşmak demektir.

Dayanışma, işbirliği yapmak demektir.

Toplum içindeki insanların birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışma içinde olması gerekir.

İyi ve kötü günlerde dayanışma içinde olmak toplum içindeki uyumu ve düzeni artırır.

Milletimiz , Kurtuluş Savaşı yıllarında birlik, beraberlik ve dayanışma içinde olarak düşmanlarımızı yurdumuzdan geri göndermeyi başarmıştır.

SOSYAL KURUMLAR

Toplumda dayanışmayı sağlamak, insanların çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan gruplara KURUM deriz.

Kurumlar ikiye ayrılır.

1-Resmi Kurumlar

2- Sivil Toplum Kuruluşları

1-RESMİ KURUMLAR

Devlet tarafından oluşturulan kurumlara Resmi Kurum deriz.

- Resmi kurumlar *devlet tarafından toplumun belirli bir ihtiyacını karşılamak için kurulur.*
- Resmi kurumlar kamu hizmeti yürütür yani tüm toplumun ihtiyaçlarını karşılar.
- Resmi kurumlardaki görevlileri devlet görevlendirir.
- Resmi kurumlarda çalışanlar ücret alırlar. *Resmi kurum çalışanlarının maaşını devlet öder.*
- *Resmi kurumlar yasalara göre işler. Her kurumun kendisine özgü yasası kuralları vardır.*

Resmi kurumlarımız şunlardır:

Okullar	Milli Eğitim Bakanlığı	Hastaneler	Sağlık Bakanlığı
Polis Karakolları	Jandarma Karakolları	Belediyeler	Sağlık Ocakları
Devlet Su İşleri	Emniyet Müdürlükleri	Kara Yolları Müdürlüğü	TRT
Adliyeler	Vergi Daireleri	Nüfus Müdürlükleri	İtfaiye
Çocuk Esirgeme Kurumu		Sosyal Güvenlik Kurumu	

2- SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Toplumdaki çeşitli sorunları halka bildirmek, çözüm önerilerinde bulunmak ve bunların çözümü için gönüllü çalışan kişilerin oluşturduğu gruplara Sivil Toplum Kuruluşu veya Sivil Toplum Örgütü deriz.

- Sivil toplum örgütleri, **toplumdaki bir ihtiyacı karşılamak için gönüllü insanlar tarafından kurulur.**
- *Sivil toplum örgütleri, dernek, sendika, oda, kulüp gibi isimlerle kurulur.*

- Sivil toplum örgütleri, **hiçbir maddi çıkar gözetmeden** yardıma ihtiyacı olanların ihtiyaçlarını gidermek için çalışırlar.
- Sivil toplum örgütlerinde **çalışanlar gönüllü olarak çalışırlar ve ücret almazlar.**
- Sivil toplum örgütleri, **toplum içinde sevgi, saygı, hoşgörü ve dayanışmayı güçlendirirler.**
- Sivil toplum örgütleri, **çalışmalarında gönüllü kişilerden aldıkları bağışları kullanırlar.**
- Sivil toplum örgütleri, **devlet kurumlarına yardımcı olurlar.**

Ülkemizde farklı alanlarda çalışmalar yapan sivil toplum örgütleri şunlardır:

Eğitim Alanında Çalışan Sivil Toplum Örgütleri	Türkiye Eğitim Gönülleri Vakfı (TEGV)	Türk Eğitim Vakfı (TEV)	Çağdaş Yaşamı Destekleme Vakfı (ÇYDD)	Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV)
--	---	---------------------------	---	----------------------------------

Sağlık Alanında Çalışan Sivil Toplum Örgütleri	Lösemili Çocuklar Vakfı (LÖSEV)	Türk Kalp Vakfı (TKV)	Türk Böbrek Vakfı (TBV)	Yeşilay	Kızılay
--	-----------------------------------	-------------------------	---------------------------	---------	---------

Çevre ve Doğa Alanında Çalışan Sivil Toplum Örgütleri	Türkiye Erozyonla Mücadele ve Ağaçlandırma Vakfı (TEMA)	Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD)	Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL)	Deniz Temiz Derneği
---	---	--------------------------------------	---	---------------------

Sosyal Alanında Çalışan Sivil Toplum Örgütleri	Arama Kurtarma Derneği (AKUT)	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV)	Türk Hava Kurumu (THK)	Mehmetçik Vakfı	Kızılay
--	---------------------------------	--	------------------------	-----------------	---------

OKULUMUZDAKİ SOSYAL HAYAT

Okul öğrencileri hayata hazırlayan en önemli kurumdur.

Okullarda sadece dersler değil sosyal etkinliklere de yer verilir.

Okullarda öğrencilerin hem eğlendikleri hem yeni şeyler öğrendikleri eğitsel kulüpler kurulur.

Okullarımızda öğrencilerin üye oldukları başlıca eğitsel kulüpler şunlardır:

1-Müzik Kulübü	2-Resim Kulübü	3-Halk Oyunları Kulübü
4-İzcilik Kulübü	5-Gezi Kulübü	6-Tiyatro Kulübü
7-Çevre Koruma Kulübü	8-Satranç Kulübü	9-Hayvanları Koruma
10-Spor Kulübü	11-Bilim ve Teknoloji Kulübü	12-Kızılay Kulübü
13-Yeşilay Kulübü	14-Sağlık ve Temizlik Kulübü	15-Bilinçli Tüketici
16-Kültür Edebiyat Kulübü	7-Sivil Savunma Kulübü	18-Çocuk Hakları Kulübü

Eğitsel kulüp seçiminde öğrenciler ilgilerine ve yeteneklerine uygun kulüpleri seçmelidir.

Eğitsel Kulüplerinin Faydaları:

- **Eğitsel Kulüpler**, öğrencilerin karar verme ve işbirliği içinde çalışabilme becerilerini geliştirir.
- **Eğitsel Kulüpler**, öğrencileri hayata hazırlar, öğrencilerin sosyal ilişki kurma yeteneklerini geliştirir, emeğe saygı duymayı öğretir.
- **Eğitsel Kulüpler**, öğrencilere boş zamanlarını etkin şekilde değerlendirme fırsatı verir.

Eğitsel kulüp çalışmalarına katılan öğrenciler:

- 1-Kişiliğinin ve yeteneklerinin farkına varabilir.**
- 2-Planlı ve programlı çalışma alışkanlığı kazanır.**
- 3-Bireysel girişimlerde bulunmaya cesaret eder.**
- 4-Kendisine olan güveni artar.**
- 5-Çevresine olan güveni artar.**
- 6-Başka insanların düşüncelerini dikkatle dinleme alışkanlığı kazanır.**
- 7-Farklı duygu ve düşüncelere hoşgörülü davranma alışkanlığı kazanır.**
- 8-Sorumluluk duygusu kazanır** ve sorumluluklarını yerine getirme alışkanlığı kazanır.
- 9-Proje geliştirmeyi öğrenir ve özgün eserler ortaya koymaya çalışır.**
- 10-Boş zamanlarını kendisi, ailesi ve çevresi için yararlı işlerle değerlendirir.**

Okullarımızda eğitsel kulüpler dışında birçok etkinlik düzenlenir.

Bu etkinlikler öğrencilerin sosyal hayattaki bilgi ve becerilerini geliştirmeye yardımcı olur.

Geziler, Yarışmalar, İzcilik alışmaları, Halk Oyunu Gösterileri, Okul Gazetesi ıkarma, Tiyatro Gösterileri, Resim Sergileri, Kermes alışmaları, öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkı sağlar.